

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Ärikorralduse instituut

Juhan Loorits

**TUDENGITE ÕPPESUUNA VALIKUID
MOTIVEERIVATE TEGURITE ANALÜÜS
ÄRIVALDKONNA NÄITEL**

Bakalaureusetöö

Õppekava TABB, peeriala ettevõtlus ja juhtimine

Juhendaja: Tarvo Niine, Phd

Tallinn 2022

Deklareerin, et olen koostanud lõputöö iseseisvalt ja olen viidanud kõikidele selle koostamisel kasutatud teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele, ning ei ole esitanud sama tööd varasemalt ainepunktide saamiseks. Töö pikkuseks on 6103 sõna sissejuhatusest kuni kokkuvõtte lõpuni.

Juhan Loorits

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 200578TABB

Üliõpilase e-posti aadress: juhanloorits@gmail.com

Juhendaja: Tarvo Niine:

Töö vastab kehtivatele nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

LÜHIKOKKUVÕTE	5
SISSEJUHATUS	6
1 ÕPIMOTIVATSIOON JA ÕPISUUNA OTSUST MÕJUTAVAD TEGURID	8
1.1 Motivatsioon	8
1.2 Eakaaslaste surve	9
1.3 Tulevased sissetulekud	10
1.4 Akadeemiline võimekus	11
1.5 Huvi kursuse vastu	12
1.6 Finantsstabiilsus ja töökohtade turvalisus	13
1.7 Isiksus	14
1.8 Välised tegurid	14
2 METOODIKA	15
2.1 Uurimisküsimused	15
2.2 Kvantitatiivne uurimismeetod ja uuringu valim	16
2.3 Ankeetküsitluse disain, valim ja läbiviimine	17
2.4 Tulemused	18
3 UURINGU TULEMUSED	19
3.1 Eriala valimise tähtsus	21
3.2 Erialavalikut mõjutavad tegurid	22
3.2.1 Tuleviku vaated, plaanid ja väljakutsed	24
3.2.2 Arutelud ja järeldused	24
3.2.3 Sisemised tegurid	25
3.2.4 Välised tegurid	26
3.3 Peerialavalikut mõjutavad tegurid	26
3.3.1 Sisemised tegurid	26
3.3.2 Välised tegurid	27
3.3.3 Väljakutsed peeriala valikul	28
3.3.4 Suuna puudumine	28
3.3.5 Rahalised piirangud	28

3.3.6 Hirm ebaõnnestumise ees	29
3.3.7 Peaeriala valimise tähtsus	29
KOKKUVÕTE	30
SUMMARY	32
KASUTATUD KIRJANDUS	34
LISAD	36
Lisa 1. Küsimustiku küsimused.....	36
Lisa 2. Toorandmed	40
Lisa 3. Lihtlitsents	41

LÜHIKOKKUVÕTE

Üks olulisemaid otsuseid, mille tudeng peab langetama, on see, millise erialaga edasi minna ning millise peeriala valida. Uute ja esilekerkivate valdkondade ning hetkel populaarsete suundumuste tõttu võib pakkumiste ja võimaluste üle otsustamine olla keeruline. Õige valiku tegemine nõuab tasakaalu leidmist tudengi eesmärkide, ootuste, motivatsioonide ja nii väliste kui ka sisemiste faktorite kooslusest. Inforikkus olemasolevatest pakutavatest võimalustest ning individuaalse olukorra analüüsimisest kas personaalselt või välise abiga annab tudengile ülevaate parimast personaalsest lahendusest. Tõhusate otsuste tegemiseks peaksid õpilased püüdma spetsialiseeruda sellistele erialadele, mis on seotud nende huvide, võimete või eesmärkidega.

Kvalitatiivne uuring keskendus üliõpilaste laiaulatuslike vaatenurkade ja valikute väljendamisele, mis on seotud nende erialaga kooskõlas olevate otsustusprotsessiga. Mitmed õpilased väitsid, et sisemised ja välised tegurid, nagu isiklikud eelistused ja perekondlik mõju, mõjutasid suuresti nende otsustusprotsessi eriala valikul. Õpilased peaksid valima eriala, mis vastab nende oskustele ja huvidele. Asutus peaks õpilast sel juhul aitama, pakkuma aktiivselt tudengile nõustamisvõimalusi. Sellest tulenevalt saavad tudengid kiiresti valida, milline marsruut on neile parim. Kursuse ja ka peeriala valimisel ei tohiks kunagi tähelepanuta jätta õpilase uudishimu. Uuringu peamine järeldus on, et paljud erinevad muutujad mõjutavad üliõpilaste otsust omandada ärieriala. Neid tegureid kirjeldatakse laias laastus kui sisemisi ja väliseid tegureid. Mõned välised tegurid hõlmavad vanemate ja eakaaslaste mõju, mis võivad otseselt mõjutada otsust valida sobiv õpeteekond ärivaldkonnas. Teisest küljest on sisemised muutujad ajendatud õpilase huvidest, tulevikuvõimalustest, elustiilist ja ka kõrgemast palgast.

Lõputöö on kirjutatud Eesti keeles ning sisaldab teksti 23 leheküljel, 3 peatükki, 4 joonist.

Võtmesõnad: Peeriala valik, ärindus, tudengite motivatsioon.

SISSEJUHATUS

Tudengi spetsialiseerumise otsuse mõju on pikaajaline. See mõjutab õpilase potentsiaali, suhtumist ja väljavaadet, tegutsedes nende tulevase sissetuleku ja töö valiku peamise indikaatorina ja ennustajana. Selle tulemusel võib kehv otsus muuta inimese saatust. Kõigil on keeruline teha märkimisväärselt õige valik. See isiklik otsus kajastub rahva majanduslikus õitsengus laiemas plaanis. Tallinna Tehnikaülikooli tudengite õppesuuna valimise muutujate uurimine on sama oluline kui eriala enda mõju tudengile. Ettevõtlus annab tudengitele võimaluse arendada oma oskusi, suurendada oma silmaringi ja praktiseerida ärivaldkonda puutuvaid osi. Lõpliku valiku teepeal on mitmed faktorid mis võivad muuta tudengi otsus näiteks: vanemad, isiklikud huvid, keskkond ja rahalised piirangud. Suur osa tudengitest pingutab just piisavalt, et viia oma teadmised järgmisele tasemele, täites ühiskonna hariduslikke ootusi ja püüdlusi. Lisaks on erinevatel õpilastel õppimiseks erinevad motiivid ja nendest sõltuvalt erinevad ootused.

Eriala valikud Tallinna Tehnikaülikooli üliõpilaste seas on tingitud nii sise- kui ka välistest muutujatest. Sellegipoolest pakub ühiskond potentsiaalsetele äriüliõpilastele antud valdkonnas mitmesuguseid võimalusi, suurendades nende valmisolekut karjäärina ettevõtlusturul. Varem mainitud asjaolude põhjal oli uuringu eesmärk kindlaks teha Tallinna Tehnikaülikooli tudengite otsuseid mõjutavad tegurid, et jätkata äriduse õpet ja spetsialiseeruda kursusel. Nii sisemised kui ka välised tegurid mõjutavad õpilase otsust märkimisväärselt, seetõttu on loodud antud uuring, et saada teemast parema ülevaate kasutades info kogumiseks TTÜ äridnduse tudengeid.

Uurimisprobleemiks on asjaolu, et täna puudub sügav teadmine üliõpilaste õppesuuna valikuid mõjutavatest teguritest. Selle uuringu eesmärk oli uurida tegureid, mis mõjutavad õpilasi oma eriala valiku tegemisel. Uuriti arvukate otsustamismõjude kooslust ning nende osakaalu tudengite spetsialiseerumisotsuste tegemisel. Uuring otsis vastuseid sellele, kas äriüliõpilased valisid oma eriala individuaalsete tegurite põhjal või oli ka teguriteks miskit muud.

Uurimus viidi läbi Google Formsis esitatud küsitluse, mis jagati osalejatele emaili teel. Küsitlus saadeti laiali 129-le teise aasta Tallinna Tehnikaülikooli TABB õppekava tudengile, kellest vastas küsimustikule kokku 69. Uurimustöö terviklikkus ja sisu keskendus kolmele peamisele uurimusküsimusele:

- Millised olid peamised tegurid, mis mõjutasid 2021. Aastal teisei aasta äranduse tudengite eriala valikut ja otsustusprotsessi Tallinna Tehnikaülikoolis?
- Millised on peamised tegurid, mis mõjutavad 2021. aastal äranduse õppekava teise kursuse üliõpilaste peeriala valikut ja otsustusprotsessi Tallinna Tehnikaülikoolis?
- Kuidas suhtuvad 2021. aastal äranduse õppekava teise kursuse üliõpilased oma valikuprotsesse mõjutavatesse teguritesse Tallinna Tehnikaülikoolis?

1 ÕPIMOTIVATSIOON JA ÕPISUUNA OTSUST MÕJUTAVAD TEGURID

1.1 Motivatsioon

Olla motiveeritud viitab kindlale tegevusele, mille isik ette võtab, et täita ülesanne. Motiveeritud inimene on ajendatud tegevuse alustamiseks ja lõpetamiseks, samas kui mitte motiveeritud inimene ei tunne tegevuse alustamiseks mingit impulssi ega tahtet. Enamik õpilasi panustab keskmiselt ja püüab sammu pidada ühiskonna õppe ootustega. Lisaks on õpilasel mitmekesised motivaatorid õppeks ja ootused enda tuleviku suhtes. Enesemääramise põhimõtet kasutatakse peamiselt hariduses, et inspireerida õpilasi uskuma oma oskustesse ja omadustesse, väärtustades haridust ja soovi õppida. Enese määratletud motivatsioon on seotud mitmesuguste hariduslike õnnestumistega alates põhikoolist kuni kõrghariduseni (Mohammadi al. 2020).

Õpilaste motivatsiooni olulisust kursuste valimisel ja karjääriväljavaadetel ei saa ülehinnata. Üliõpilane võib olla kursusel või karjääril akadeemilisel teel tohutulult motiveeritud õppides kindlat eriala, kuid motivatsiooni tegelik põhjus võib olla hoopis vanemate või õppejõu ootuste taga. (Chamberlinile jt. 2018)

Õpilased on sisemiselt motiveeritud valima kursuse, kui nad on sellest huvitatud, armastavad sellega seotud tööd või antud kursus aitab nende intellektuaalset uudishimu täita. Teisest küljest võivad tudengite otsust mõjutada välised motivaatorid, näitena vanemate surve ja tööhõivevõimalused. Sisemine motivatsioon on väärtuslik vahend õppijatel oma akadeemilise tulemuslikkuse parandamiseks, mis hiljem mõjutab nende kursuse valikut.

Enamiku õpilaste sisemist motivatsiooni saab suurendada, parandades kontekstuaalseid elemente, mis mõjutavad sisemist motivatsiooni. Valik, autonoomia, ühendused ja kompetents on kontekstuaalsete elementide näited. Individuaalide sisemise motivatsiooni tõstmine võib makro vaates aidata haridussüsteemil üle saada paljudest takistustest.

Kursuse motiveeritus võib varieeruda ka õppimise keskkonnast, näiteks kui kursus on näost näkku või kui seda saab veebis õpetada. Uuriti, kuidas õpilaste motivatsioon varieerus e-loengute ja traditsiooniliste loengute vahel. Klassiruumis peetud loengutel avastati, et enamike õpilaste sisemine motivatsioon oli madal. E-õppe ja klassiruumi loengute vahel leiti vaid osavõtjate koguse vahel erinevusi, e-õppes osalejate hulk oli suurem. Motivatsioonil märkimisväärset vahet ei leitud. (Rovai jt. 2007)

1.2 Eakaaslaste surve

Eakaaslaste surve ilmneb siis, kui inimene on veendunud ja sunnitud tegema midagi, mille tegemisest ta oli varasemalt keeldunud. Varasemates uuringutes on tõestatud, et eakaaslaste surve mõjutab kursuste valikut. Eakaaslaste kontakt, eakaaslaste nõustamine, ja vastastikused kokkupuuted on kõik erinevad faktorid, mis tudengite otsuste valikut mõjutavad. (Ashby jt, 2010).

Eakaaslaste surve mõjutab kursuse valikut märkimisväärselt, kuna eakaaslastel on võimalus kujutada oma eelistatud kursust paremana kui teise õpilase valitud kursus. Eakaaslased võivad kippuda seejärel kellelegi oma vaatenurka kehtestama ja suunavad kaastudengit kursuse otsusega nõustuma. Mtemeri (2020) sõnul saavad eakaaslased märkimisväärselt mõjutada inimese akadeemilisi ja ametialaseid valikuid. Andmete kohaselt mõjutavad paljude õpilaste otsustusprotsesse mingil määral nende klassikaaslased ja sõbrad. See mõju võib väljendada end klasside, ainete ja tööpartnerite valikul õpilaste seas. Mõju võib veelgi ulatuda personaalsete otsuste tegemiseni, mis mõjutavad kooliväliseid tegevusi ja üldist suhtumist ellu. Kättesaadavad andmed kursuste valiku kohta rõhutavad, kuidas eakaaslased või sõbrad võivad aidata oma akadeemikute edendamisel, otsuste tegemisel, professionaalse karjääri tegemisel ning kursuse valimisel ja abistamisel.

Valikute varakult tegemine tekitab õpilastel sisemise rahulolu ja kontrolli oma tuleviku üle. Teadmatuse, mida edasi teha või millisele haridusteele asuda ei ole harv nähtus ning sellele on mitmeid lahendusi. Üheks abivahendiks on karjäärinõustajad, kes personaalselt aitavad tudengil teha leida neile sobivad valikud ning aidata neil otsus teha. Kursuse valiku juhendamine varases eas mõjutab positiivselt ühiskonda ja riigi kasvu. Veelgi enam, õpilased, kes on otsustusvõimetud või ei vali õiget elukutset, võivad seista hiljem silmitsi kurbuse, sotsiaalse tõrjumise ja raskete personaalsete tõketega.

Tudengeid mõjutavad tugevalt nende sõprusringkonnad (Naz et al. 2014). Poiste ja tüdrukute puhul ei ole eakaaslaste mõjul soolist erinevust. (Ashby et al, 2014). Zimbabwe Midlandsi provintsi keskkooliõpilaste kohta tehtud uuringus väidab Mtemeri (2020), et kaaslaste surve mõjutas kõige rohkem teiste õpilaste elukutse valikuid. Uuring vaidlustas ka selle, et õpilased töötasid kolleegide otsituga sarnastel töökohtadel.

Tudengid mõjutasid kaasõpilaste kursuste ainete valikut ligikaudu 40%, klassivalikut 45% ja raamatukogu raamatute valikut 35% (Koechi et al. 2016). Enamik õpilasi (52%) ei nõustunud aga sellega, et nende eakaaslased võiksid nende erialavalikud mõjutada.

1.3 Tulevased sissetulekud

Vastavalt 2013. aasta uuringule, enamik tudengeid mõtleb kursuse valikul tööpotentsiaalsele sissetulekule alles pärast lõpetamist (Agarwal et al. 2013). Konkreetse kursuse valimine ja see, millisest asutusest seda teha, on üliõpilase elus oluline valik. See on ka otsus, mis mõjutab tulevast teenimisvõimalust lähiajal ja ka pikemas perspektiivis. Kursuse vastu huvi tekitamiseks on oluline eelnev arusaam sellest, mida soovitud karjäär nõuab. Eelnev teave kursuse kohta valmistab inimest ette tulevasteks õpinguteks, võimaldades tal teha teadlikke otsuseid, mis põhinevad arusaamal, mida oodata, milliseid õppimisharjumusi neilt nõutakse ja millised võiksid olla tulevase karjääri väljundid.

Tulevase ameti sissetulekute kohta võidakse teha päringuid alates lisateabe hankimisest kuni kursuse asjakohasuse määramiseni. Väga tähtsad on ka tööhõivega seotud kaalutlused nagu näiteks palk, tööharjumused ja töökoha turukõlblikkus.

Samuti võivad tudengite valimist mõjutada väliseid muutujaid, mis parandavad töökindlust ja motivatsiooni. Kursuse vastu huvi tekitamiseks peab inimene selle kohta uurima või teadma. Mida rohkem õpitakse konkreetse kursuse kohta, seda täpsem ollakse sobiva valikuga ning vähendatakse võimalust õpingute pooleli jätmisel. Paljud lõpetajad muudavad karjääri jooksul oma õppeteekonda.

On tõestatud, et need, kes õpivad kõrgkoolis, teenivad rohkem kui need, kes ei õpi (Deming et al. 2020). Uuringust selgus, et Mehed, kes õpivad kõrghariduses, teenivad ligikaudu 30% rohkem kui need, kes ei õpi, samas kui naised, kes õpivad kõrghariduses,

teenivad 45% rohkem kui need, kes ei õpi. Lisaks on kõrgkooliõpilastel sageli paremad varasemad saavutused kui nad on pärit keskmiselt jõukama sotsiaalmajandusliku taustaga kui need, kellel seda pole (Deming et al., 2020). Pärast nende omaduste ja erinevuste arvesse võtmist on kõrgharidusel ligi 5% mõju meeste palkadele 30-aastaselt ja 25% mõju naiste sissetulekutele 30-aastaselt.

1.4 Akadeemiline võimekus

Akadeemilised võimed on teema, millele õpilased, lapsevanemad ja koolid kõige rohkem rõhku panevad ja sellest tulenevalt ka omakorda karjäärivalikut mõjutavad (Kazi et al. 2017). Akadeemiline võimekus on eelkõige soorituse vundament. Kuigi mõistete vastandumist seletatakse enamasti keeleteadusega, kuna neid kasutatakse vaheldumisi, tuntakse seda ka kui akadeemilist potentsiaali kooliedukuse mõttes. Akadeemilisi võimeid ja kooli tulemusi kasutatakse ülikoolide vastuvõtu valikute tegemisel, et valida kursusele sobivad ja parimad õpilased.

Kooli või õppeasutuse ülesanne on saavutada akadeemiline eesmärk, milleks on teadmiste edastamine ja silmaringi suurendamine. Akadeemiline võimekus koosneb mitmest erinevast komponendist. Akadeemilist pädevust hinnatakse sageli kooli poolt rahastatud õppe protseduuride kaudu, mis hõlmavad ühelt tasemelt teisele liikumist. Need on tehtud eraldiseisvas üksuses, mis ühendab kognitiivsed ja struktuurilised omadused. Kaasasündinud võimed, oskused ja kogemused mõjutavad õpilase õppeedukust. Õpilase võimekust mõjutavad intellektuaalne võimekus, suhtumine, motivatsioon, eelistused, õppemeetodid, enesekindlus ning õpetaja-õpilase suhe. Kui õpilase võimete ja tema prognoositud soorituste vahel on lõhe, tuleb olukorda tõsisemalt analüüsida ning vajadusel abi pakkuda.

Üliõpilase kursuse valik avaldab indiviidile pikaajalist mõju, see on nende tulevase palga ja eriala määraja. Selle tulemusena jätab see jälje inimese isiksusele, käitumisele ja suhtumisele. Üks vale otsus võib inimese karjääri muuta. Kursuse üle otsustamine on paljudele õpilastele keeruline. Laiemas plaanis võib see individuaalne tegevus peegeldada riigi majanduslikku õitsengut.

Kursuse valik võib muuhulgas muuta isiksusi, määrata sotsiaalset staatust, prognoosida eeldatavat sissetulekut ja liigitada inimesi sotsiaalsesse rühmadesse. Seetõttu ei saa selle olulisust alahinnata. Arvestades selle keerukust, on hea mõte mõista, kuidas õpilased kursusi valivad. Akadeemiline võimekus mõjutab kursuste valikut mitmel viisil; iga bakalaureuseõppe üliõpilane peab enne kõrgkooli astumist silmas mingisugust karjääri. Tudengid loodavad saada häid hindeid, et jõuda oma ideaalsele töökohale.

1.5 Huvi kursuse vastu

On asjaolud, mis äratavad huvi ja tegevused, mis pakuvad rahuldust. Erinevate kursuste ja praktika võimaluste uurimine on õpilastele suurepärane meetod uute huvide tekitamiseks ja arenguks. Mõnel tudengil on juba varakult kindel ettekujutus sellest, millist haridusteed ta läbida soovib. Kindla visiooni ja eesmärkidega tudengid on nõus oma karjääri saavutamiseks rohkem pingutama. Siiski valivad mitmed tudengid aja möödudes uue kursuse, kuna mitmed muutujad ei ole nende kontrolli all. Tervikuna mängib huvi konkreetse kursuse vastu üliolulist rolli.

Kui õpilased valivad eriala, on psühholoogilised ja sotsiaalsed eelised võrdselt olulised (Clayton et al., 2018). Tänapäeva üliõpilased on rohkem keskendunud sellele, kui palju raha nad antud tegevusvaldkonnas võimalikult teenida saaksid. Siiski on õpilasi kes jätkavad oma huviala, seadmata prioriteetseks potentsiaalset sissetulekut. Paljud vanemad soovivad, et nende lapsed õpiksid ülikoolis ja jätkaksid õpinguid kõrgelt tasustatud karjääri eeldusega. Kuid mitte kõik keskkooliõpilased ei soovi ülikoolis käia ega oma rahalisi võimalusi. Mõned õpilased soovivad oma huvidega tegeleda ja leiavad huvide kõrvalt finantsilise katte, et tegeleda millegagi, mis neid õnnelikuks teeb. Finantsilise kindluseks ja kulude katteks käiakse ka ülikooli kõrvalt või ülikooli väliselt lihttöödel. Tööjõu turul on alati vaja lihttöölisi, kes teevad füüsilist tööd (Dilmaghani et al., 2019). Isegi kui tehnoloogia areneb, on alati nõudlus käsitöölise järele, kes soovivad kohe pärast keskkooli tööle asuda.

1.6 Finantsstabiilsus ja töökohtade turvalisus

Paljud õpilased tunnistavad, et mugavaks elamiseks peavad nad olema majanduslikult kindlustatud. Kui õpilased otsivad kursusi, millel õpet jätkata või kaaluvad potentsiaalseid töövõimalusi, soovivad nad paremini tasustatud töökohti või erialasid, millel on parim tööhõive stabiilsus (Tsikati & Alfred, 2019). Tööhõive stabiilsus on vallandamise või täistööajaga töö kaotamise tõenäosus. Tööhõive stabiilsust loetakse tulevase töökoha üheks kõige olulisemaks tunnuseks ning peetakse tähtsamaks kui sissetulekut, paindlikku tööaega või edutamisevõimalusi (Swaris et al., 2022).

Hoolimata sellest, et hiljutiste ülikooli lõpetanute seas on töökoha kindlustunne kolmandal kohal, arvavad paljud üliõpilased, kes kavatsevad teadus /tehnoloogia (STEM) kursused, et need ametid on kõige turvalisemad. Üliõpilastele on ka tähtsad rahalised tegurid, millest peamiselt uuritakse kui suur on teenimispotentsiaal, eelised ja kasvuvõimalused. Lisaks näitavad hiljutised empiirilised uuringud, et finantsstabiilsuse ja töökoha turvalisuse hinnangud on seotud ülikooli ja kursuse valikuga (Hastings et al., 2015; Wiswall & Zafar, 2016; Martinez et al., 2017). Tulevane tööhõive ja töökoha kindlus on muutumas üliõpilaste seas oluliseks kursuse valiku faktoriks.

Wiswall ja Zafar (2016) uurisid eelistuste mõju, töö stabiilsuse näol, mis on määratletud ametikohalt vallandamise tõenäosusega. Uuring näitas, et töökoha stabiilsus on kursuse valikul oluline tegur. Tööhõive kindluse osas erinevad erialad suuresti töötuse määra ja oma töökindlusega rahulolevate lõpetajate protsendi järgi. Uuringus toodi välja, et tervishoid on kõige turvalisem elukutse. Vaid 4% tervishoiu lõpetajatest on töötud ja 78% lõpetajatest on oma töökindlusega rahul. Hariduse lõpetanute töötuse määr oli madalaim, 7%, ja kõrgeim rahulolu töökindlusega, 70%, sarnaselt STEM-i lõpetajatega.

Humanitaar- ja sotsiaalteaduste eriala lõpetanutel on kõrgeim töötuse tase ja madalaim tööga rahulolu. Mõned õpilased võivad lisaks rahalisele tagatisele isegi valida kursuse või elukutse, mis põhineb pensionile jäämisel. Mõned õpilased soovivad olla rahaliselt kindlustatud kogu oma elu ja luua kindluse ka tulevaste põlvete jaoks.

1.7 Isiksus

Isiksus on paljude õpilaste jaoks kursuse valimisel oluline tegur. Uuringute kohaselt valivad õpilased kraadi, mis nende arvates sobiks kõige paremini nende isiksusega (Gera et al., 2022). Veelgi enam, õpilase enesekindlus võib mõjutada seda, kui kaugelt ta koolis edasi areneb. Ennast usaldavatel õpilastel on suurem enesekindlus ja nad kalduvad rohkem püüdlema oma eesmärkide poole kui leppima lihtsa olukorraga. Õpilaste isiksused võivad samuti mõjutada nende erialavalikut. Leiti, et uudishimuliku mentaliteediga õpilased õpivad suurema tõenäosusega tehnilistel ainetel, loova iseloomuga inimesed lähevad suurema tõenäosusega kunstide või multidistsiplinaarsete valdkondade juurde. Seltskondlikud õpilased õpivad suurema tõenäosusega sotsiaalteadusi (Cankaya et al. 2021).

1.8 Välised tegurid

Mitmed välised tegurid võivad mõjutada seda, kuidas õpilased otsustavad oma valitud kursust jätkata. Kultuur, milles üliõpilane kasvab, mõjutab oluliselt tema kursuse valikut. Olukorras, mil üliõpilane kasvab üles keskkonnas, kus kõik õpilased suunduvad peale keskkooli lõpetamist tööjõuturule läheb tudeng suure tõenäosusega samuti oma eakaaslaste jälgedes tööturule (Geisler, 2021). Veelgi enam kui teised õpilased on privilegeeritud ja neil on rohkem võimalusi kui teistel võivad õpilased tunda end nõrgemana ning seejärel leppida ka halvemaga.

2 METOODIKA

Selles peatükis käsitletakse kasutatud meetodi uurimuse koostamiseks. Peatükk sisaldab üksikasju kasutatud uurimismeetodite kohta ja selgitab, miks see meetod valiti. Peatükis käsitletakse mitmeid uurimistöö etappe, nagu osalejate valik, andmete kogumine ja analüüs. Peatüki lõpetab arutelu kvalitatiivse uurimistöö paikapidavuse ja usaldusväärsuse üle, aga ka selle üle, kuidas käesolev uuring nendele kahele nõudele vastas. Käesoleva uuringu eesmärk on välja selgitada, millised muutujad mõjutavad üliõpilaste otsust omandada äriharidus ning milline on selle olulisus Tallinna Tehnikaülikoolis. Uuring toimus Tallinna Tehnikaülikoolis küsitluse väljasaatmise teel. Sellest tulenevalt tuleks uurimise uurimisstiili pidada uurimisprobleemi käsitlemise vahendiks. Selle lõputöö eesmärk oli uurida ja mõista osalejate konstrueeritud vastuseid.

Selle lõputöö eesmärk oli uurida ja mõista osalejate konstrueeritud tähendusi. Sellest tulenevalt tuleks uurimise uurimisstiili pidada uurimisprobleemi käsitlemise vahendiks. Selle uurimise aluseks olid järgmised uurimisküsimused:

2.1 Uurimisküsimused

1. Millised olid peamised tegurid, mis mõjutasid 2021. aastal teise aasta ärihariduse tudengite eriala valikut ja otsustusprotsessi Tallinna Tehnikaülikoolis?
2. Millised on peamised tegurid, mis mõjutavad 2021. aastal ärihariduse õppekava teise kursuse üliõpilaste peeriala valikut ja otsustusprotsessi Tallinna Tehnikaülikoolis?
3. Kuidas suhtuvad 2021. aastal ärihariduse õppekava teise kursuse üliõpilased oma valikuprotsesse mõjutavatesse teguritesse Tallinna Tehnikaülikoolis?

2.2 Kvantitatiivne uurimismeetod ja uuringu valim

Kvantitatiivne uurimismeetod valiti seetõttu, et see aitab kogutud andmete mõistmisel ja tõlgendamisel jõuda kõige efektiivsemal uurimustöö eesmärkideni. Infot koguti Google Formsis koostatud küsitluse kaudu. Küsitlus saadeti laiali emaili vahendusel teise aasta Tallinna Tehnikaülikooli ärenduse kursuse tudengitele. Kokku saadeti kiri 129-le inimesele kellest vastanuid oli 69. Üldkogum olid kõik ärenduse üliõpilased, kes tegid viimase aasta jooksul peeriala valiku. Järgnevad lõigud pakuvad kasutatud strateegiate ja meetodikate põhjalikku ülevaadet.

Kvantitatiivsed uuringud käsitlevad numbreid, loogikat ja objektiivset seisukohta. Kvantitatiivsed uuringud keskenduvad arvulistele ja muutumatutele andmetele ning üksikasjalikele, koonduvatele arutluskäikudele, mitte lahknevatele arutlustele. Järgmised põhimõtted juhivad kvantitatiivset uurimistööd:

- Andmeid kogutakse tavaliselt struktureeritud uurimisinstrumentide abil.
- Kõik uuringu aspektid on enne andmete kogumist hoolikalt kavandatud.
- Uurija kasutab arvandmete kogumiseks tööriistu, näiteks küsimustikke või arvutitarkvara.

Selle asemel, et olla analüütiline, püüab kvalitatiivne uurimus olla kirjeldav ja uuriv (Steyn et al., 2019). Kvalitatiivse uurimistöö kirjeldav komponent võimaldab uurijal pakkuda vastajate arusaamade kirjeldust, mis kas kinnitab või lükkab ümber uuringu teoreetilisi eeldusi (Bordia, 2021). Kvalitatiivse uurimistöö eripära on see, et see aitab lugejatel mõista arusaamade olulisust, probleemi ainulaadset olemust ja selle mõju (Quinlan et al., 2019).

Selle uuringu eesmärk on analüüsida erinevate õpilaste seisukohti, kes on tegemas olulist otsust, seetõttu peeti kvantitatiivset uurimistööd vastuvõetavaks.

Käesolev uuring on empiiriline, kuna püüdis luua täpset teadlikkust ja tähendust üliõpilaste erialaotsuseid mõjutavate tegurite teemal. Enamik üliõpilaste eriala- või peerialauuringuid keskendub sellistele küsimustele nagu tulevast karjääri mõjutavad erialad. Minimaalselt on uurimistöid olnud peeriala valikuid mõjutanud teguritest (Köhler jt. 2019).

- Uurija uurib probleemi kõiki tahke, et kogu süsteemist sügavamalt mõista.
- Uurimisstrateegia on igaühe jaoks individuaalne. Selles uuringus uuriti iga osaleja isiklikke arvamusi.
- Teooriate testimise asemel keskendutakse uuritava teema mõistmisele.

2.3 Ankeetküsitluse disain, valim ja läbiviimine

Küsitlusuuringut kasutati antud üldkogumilt kõige efektiivsemaks teabe hankimiseks. Küsitlusi saab kasutada kvalitatiivsetes uurimustes. Lisaks, kuna küsitlusi kasutatakse tavaliselt inimeste käitumise ja perspektiivide aruandluseks ja uurimiseks, võib neid kasutada ka psühholoogilistes ja sotsiaalsetes uuringutes (Vincent, 2019).

Selles uuringus kasutati andmete kogumise meetodina küsimustikku. Küsimustik on teatud tüüpi uurimisvahend, mis sisaldab küsimuste kogumit, mille eesmärk on koguda vastajatelt teavet. Küsimustik peaks võimaldama uurijal saada loogilises voolus võimalikult täielikke ja korrektseid andmeid. Koostatud küsimustik püüab täita uuringu eesmärgi ja eesmärgi, minimeerides samal ajal lahendamata küsimuste hulka. Uurija pani paika täpse sihtrühma ja valimi koguse, kellelt andmeid ja teavet koguti.

Iga küsimus aitab testida üht või mitut uuringukavandi hüpoteesi või uurimisküsimust. Küsitluse küsimused põhinesid suletud vormingul valikvastustega. Uurija eesmärk oli sõnastada küsimusi konkreetsetel küsides korraga ühte teavet, vältides negatiivseid küsimusi ja esitades asjakohaseid küsimusi, mis vastavad vastaja mõistmistasemele. Samuti vältis uurija hüpoteetilisi ja mitmetähenduslikke päringuid.

Eelnimetatud eelduste kontrollimiseks jagati 2022. aasta aprillis Tallinna Tehnikaülikooli ärinduse 2 aasta üliõpilastele ankeetküsitlused. Teise aasta üliõpilased, kes olid äsja olnud vastamisi peeriala valikuga, olid küsitluse sihtgrupiks.

Küsimustik võimaldas koguda nii teoreetilisi kui ka praktilisi andmeid spetsiifiliselt tudengite valimilt, et luua statistiliselt sisukad tulemused. Küsimustik on ka hea viis osalejate privaatsuse kaitsmiseks. Andmete usaldusväärsuse määrab uuringu vastaja ausus.

Eesmärgipärane valim on meetod, mida uurija kasutab inimeste leidmiseks, kes suudavad antud probleemi kohta üksikasjalikku teavet anda. Piiratud ressursside täielikuks ärakasutamiseks on eesmärgipärane valitud valim kõige täpsem uuringu eesmärkidest lahtuva info kogumiseks.

Sihipärane üldkogum tuvastab ja valib välja inforikkad olukorrad, et efektiivselt piiratud ressursse kasutada. Strateegia hõlmab konkreetses valdkonnas laialdaste teadmiste või oskustega üksikisikute või organisatsioonide tuvastamist ja valimist (Heliporn & Lakhal, 2019). Eesmärgipärane valimi moodustamine rõhutab ka kaasamisvalmiduse ja -soovi olulisust, aga ka võimet selgitada, suhelda ning ideid ja uskumusi reflekteerida.

Arvestades eetika olulisust teadustöös ja sellega kaasnevaid väljakutseid. Ülikoolid näevad palju vaeva, et kaitsta uuringus osalejate turvalisust (Silverman, 2013). Uuringu nõuetekohase läbiviimise tagamiseks võeti arvesse eetilisi kaalutlusi. Kõik kirjalikult küsitlusele vastanud osalejad jäid anonüümseks. Anonüümsuse eesmärk oli tagada, et küsimustikud ei oleks taunitavad ja vastanute andmeid hoitakse privaatsena. Ükski vastanutest ei vajanud küsimustiku täitmisel abi.

2.4 Tulemused

Küsimustik saadeti laiali 129-le tudengile, kellest vastas 69. Neist 26% olid mehed, ülejäänud 74% naised. Vastanutest 24 ehk enamik olid 20-aastased. Vanim vastaja oli 38-aastane, noorim vastaja aga 20-aastane. Kõigist vastanutest vaid kuus olid enne Tallinna Tehnikaülikooli ettevõtluse õppekavaga liitumist mujal õppinud. Need kuus olid varem spetsialiseerunud agronoomiale, kunstile, äriinfotehnoloogiale, inseneriteadusele, meediale ning juhtimisele.

3 UURINGU TULEMUSED

Lõputöö teemaks on õppijate õppesuuna valikuid ja eriala ootustele vastavust mõjutavate tegurite uurimine ärivaldkonna näitel. Lõputöö annab põhjaliku ülevaate üliõpilaste motivatsioonist ja ambitsioonidest Tallinna Tehnikaülikoolis ettevõtlust õppida. Samuti tuuakse töös välja elemendid, mis mõjutavad õpilaste erialavalikuid.

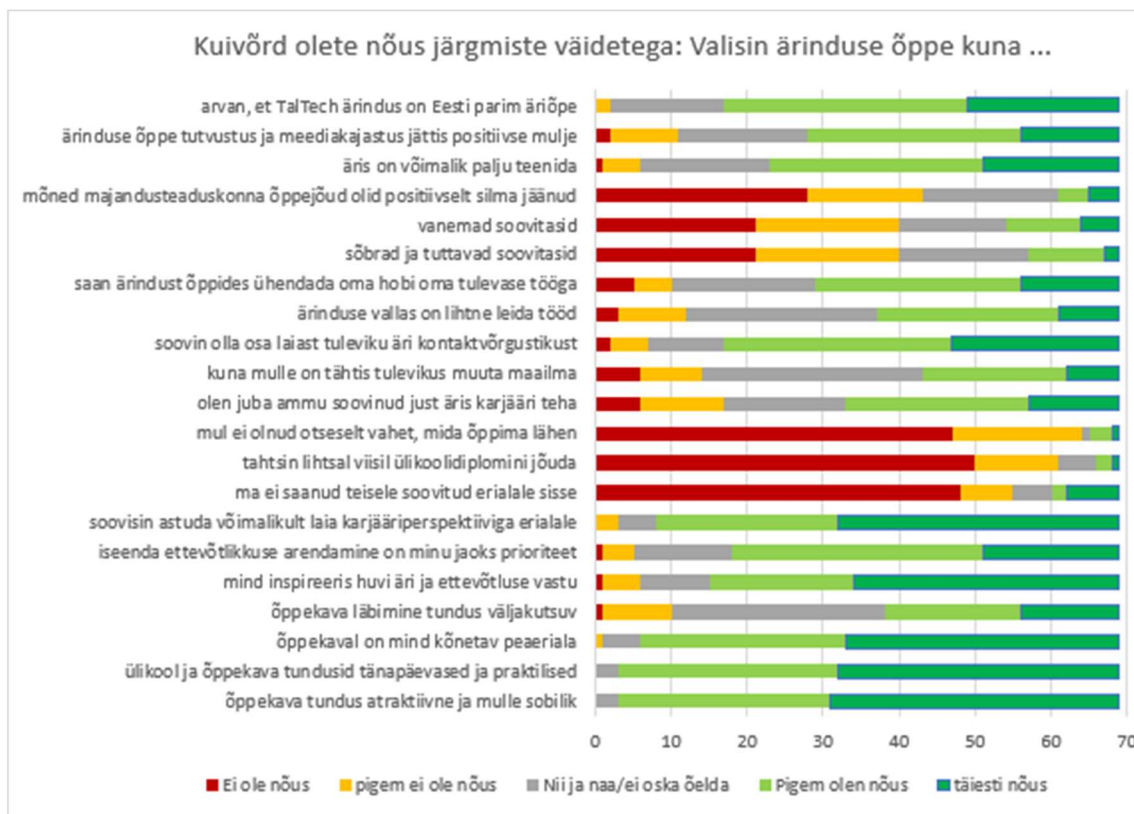
Nende põhjal tehtud järeldused on abiks ülikooli tulevaste otsuste tegemisel. Samuti on õpilaste jaoks ülioluline valida keskkond, mis täiendab nende ainulaadseid jooni. Pole ootamatu, et madal sobivus mõjutab negatiivselt õpilaste heaolu ja õpiedukust, samas kui hea sobivus muudab õpinguaastad pingevabamaks. Kursuse sobivus võib aidata õpilastel vältida olukorda, mis viib ülikoolist väljalangemise või eriala vahetamiseni.

Uuringu eesmärk on uurida ja avastada seoseid õpilaste ja nende otsuseid mõjutavate motiveerivate elementide vahel, keskendudes eelkõige Tallinna Tehnikaülikooli teise aasta ärinduse tudengitele. Eesmärk on välja selgitada, kas valitud eriala vastab üliõpilaste ootustele. Töötulemused on abimaterjaliks nii eriala tulevastele üliõpilastele kui ka majandusvaldkonna õppenõukogule. Eesmärkide saavutamiseks uuritakse õpilaste otsuseid ja võrreldakse neid varasemate küsitlustega.

Vastajatelt küsiti, kas nende otsus valida ärindus oli seotud sellega, et ülikool ja õppekava tundusid kaasaegsed ja praktilised. 37 tudengit nõustus äriõppe valimisega, kuna ülikool ja õppekava tundusid kaasaegsed ja mõistlikud, moodustades peaaegu 44%. Samuti nõustus 45%, et nad valisid õppekava, kuna see tundus atraktiivne ja sobiv. Küsimusele, kas nad valisid õppekava seetõttu, et see tundus väljakutseid pakkuv, nõustus täielikult vaid 15%, teistest 11% pigem ei nõustunud, samas kui 32% jäid kahevahele.

Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskonna kohta leidsid peaaegu kõik tudengid infot läbi ülikooli veebilehe 95.6%. Kõige vähem infot saadi õppekavade ja õpingute kohta avatud uste päeval ja gümnaasiumiga külastuskäikudel. Keskmiselt andsid ka suurema panuse sõbrad 34% ja sotsiaalmeedia 38% sisseastumise info jagamisel.

Kui küsiti, kas nad valisid õppekava seetõttu, et see kõnetas neid isiklikult, siis 42% nõustus kindlalt, 32% olid pigem nõus. Äriõppe valikut mõjutas ka isiklik huvi. 51% nõustusid täielikult, et nad valisid ettevõtluse õppekava, kuna olid huvitatud äriäriõppest ja ettevõtlusest; vaid 7% valis õppekava, kui ettevõtlus ja äriäriõpe neid otseselt ei huvitanud. Kursuse valiku, et isiklikult areneda ettevõtjana valisid vaid 26%.

Joonis 1. Äriäriõppe valiku motiveerivad tegurid.

Märkimisväärne hulk vastajaid ütles, et valisid ettevõtlusõppe, kuna usuvad, et see tagab neile suurema hulga võimalusi erinevateks karjäärivalikuteks. 54% nõustus täielikult sellega, et äriõpe annab neile laialdased karjääriperspektiivid, samas kui 4% valis ettevõtlusõppe muudel põhjustel.

69 vastajast 7 valis äriäriõppest ei saanud esimesena valitud erialale sisse; 48 õpivad äriäriõppest, sest soovisid seal õpinguid jätkata. Samuti ei arva enamik vastanutest, et äriõpe on lihtne viis ülikoolidiplomi saamiseks. Küsimusele, kas nad näevad ettevõtlusõppes lihtsat võimalust ülikoolidiplomi saamiseks, ei nõustunud 50. Vaid üks üliõpilane ütles, et tuli ettevõtluse õppekavale, kuna see pakkus lihtsat võimalust ülikooli diplomi omandamiseks.

Enamik vastanuid 68% olid kindlad, et soovivad õppida ärimist, vaid 1 vastas, et nad ei näe mingit erinevust valdkondades, mida nad soovivad õppida, mis viitab sellele, et nad ei pea TTÜ majandusvaldkonna õppekava teistest ülikoolis erinevaks. 10% tudengitest valis ärimist, sest nad uskusid, et äri on tuleviku muutmisel ülioluline. Enamik, 42%, olid kas kindlad, et äri on tuleviku muutmisel otsustava tähtsusega või ei osanud küsimusele vastata.

Üldiselt ei soovinud paljud vastajad 36% täielikult nõustuda ideega, et äri valdkonnas on töö leidmine lihtne. 8 tudengit ütles, et valisid ettevõtlusõppe, kuna selles valdkonnas oli lihtne tööd leida, samas kui teised 35% polnud täielikult selles kindlad aga siiski pooldasid ideed. Ka tuttavad ja sõbrad mõjutasid ettevõtlusõppe valikut väga vähe. Uuringust selgub, et 21 tudengit ei nõustunud sellega, et eakaaslased ja tuttavad mõjutasid neid õppevalikul. Pigem ei nõustunud 19 vastajat, jällegi vaid 2 vastajat võtsid vastu sõprade ja tuttavate ettepaneku ärimist õppega liituda.

Samuti uuriti vanemate mõju, potentsiaalset sissetulekut ja seda, kuidas suhtutakse seotud valdkondade õppejõududesse. Küsitlus näitas, et vanematel ei olnud erilist mõju, sest ainult 7% vastanutest võttis vanemate nõu kuulda kursuse valiku osas. 30% vastanutest ei võtnud vanemate nõuandeid kuulda. Küsitletud õpilastest nõustus 67%, et potentsiaalne sissetulek oli üks mitmest motivatsioonist, mida nad vaatasid kursuse valikul. 41% ei arvanud, et õppejõudude ettekujutus seotud valdkondadest on tõesti oluline, samas kui vaid 6% ütles, et majandusteaduskonna õppejõude vaadati positiivselt ning see julgustas neid ärimistega jätkama.

3.1 Erialavalimise tähtsus

Õpilastel paluti hinnata erialavaliku olulisust skaalal 1–5. Üks tähendas, et see pole üldse oluline ja viis tähendas, et erialavaliku olulisus on väga oluline. Üle 80% küsitletud üliõpilastest peab erialavalikut väga oluliseks. Enamik üliõpilastest (26 tudengit) valis ärimist, samas kui majandusarvestuse digiajal valisid oma eelistatud erialaks vaid vähesed (7 tudengit), moodustades vastavalt 38% ja 10%. Küsimusele "Kas muudaksid oma peeriala kui see osutub liiga nõudlikuks?" vastati ei muudaks 39% ja 10% vastanutest pigem muudaks.

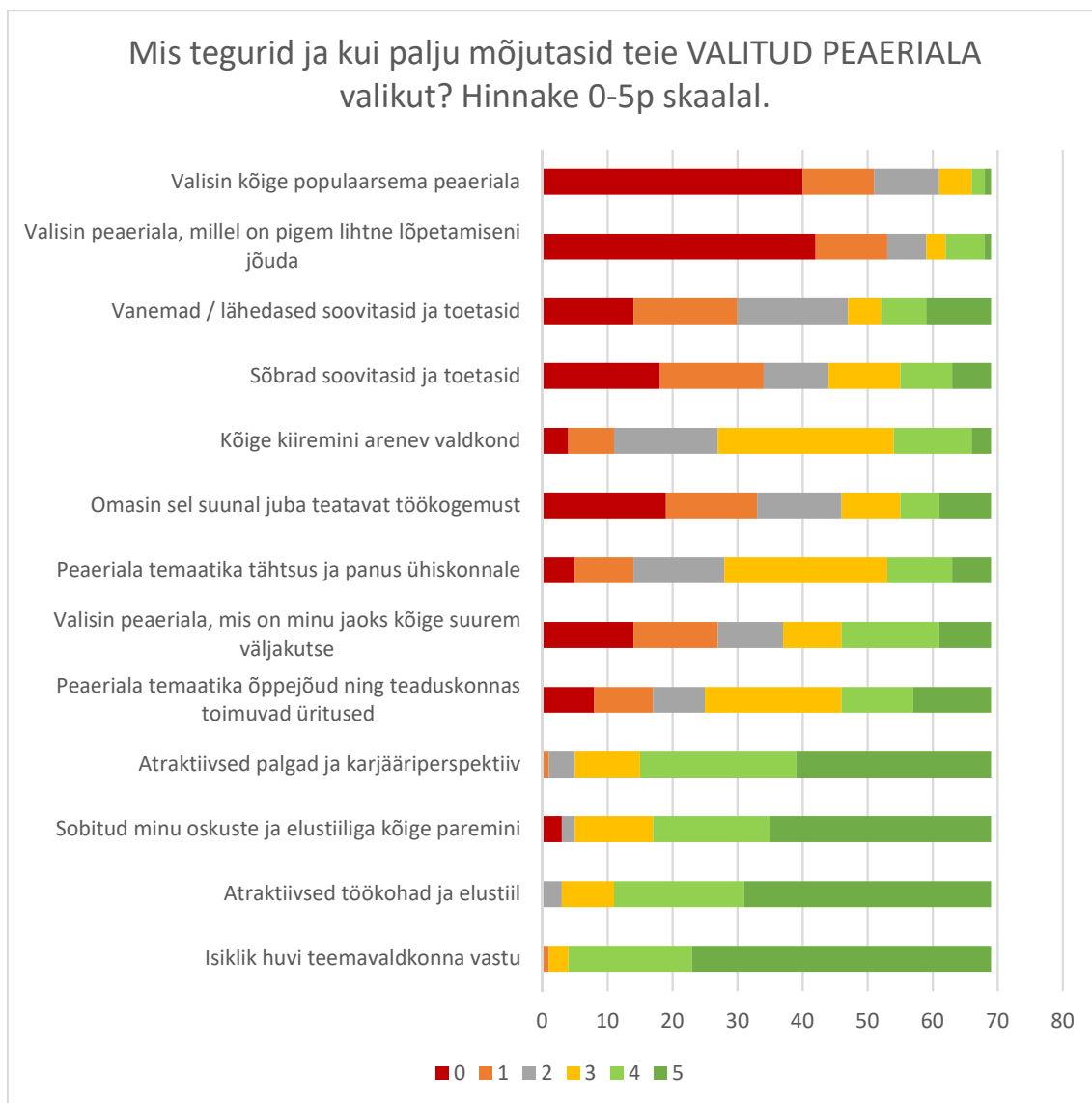
Küsitluse kohaselt oli enamikul üliõpilastel piisavalt teavet valitud erialade kohta. Näiteks 38 tudengit arvas, et neile kättesaadav teave oli piisav, et olla kursis kõigi erialavalikutega. 29 vastajat tundis aga olemasolevate valikute osas veidi ebakindlust. Uuringus võrreldi ka äritudengitele pakutavate erinevate erialavalikute üldist atraktiivsust, sh ärirahandust, turundust, majandusarvestust digiajastul, logistikat ja tarneahelat ning ettevõtlust ja juhtimist. Kokkuvõttes oli kõige atraktiivsem ärirahandus, kus 27 vastajatest andsid skaalal 0-7 hindeks seitse. Majandusarvestus oli digiajastul kõige vähem atraktiivne, kuna kogus kõige rohkem 0 hinnanguid 7 küsitletut. Ülejäänud olid üsna atraktiivsed, kuna enamik õpilasi hindas neid vahemikus 4–6.

3.2 Erialavalikut mõjutavad tegurid

Küsitluses küsiti vastajatelt, kui palju mõjutasid skaalal 0-5 erinevad välised ja sisemised tegurid nende eriala valikut. Üheks teguriks hinnati isiklike huvisid erialade vastu. Üldiselt ütles enamik õpilasi 67% et nad valisid oma eelistatud eriala, kuna neil oli selle vastu isiklik huvi. Teine tegur oli sobivus elustiili ja oskustega; suur osa tudengitest, 49%, valis eriala eelkõige seetõttu, et see sobis nende oskuste ja elustiiliga kõige paremini. Teine tegur, mida hinnati, oli väljakutse vajadus.

Üldiselt ütlesid vaid vähesed üliõpilased 12%, et nad valisid kõige keerulisema eriala, sest see on neile väljakutsuv. Üllataval kombel aga lükkasid paljud üliõpilased täpsemalt 61% tagasi mõtte, et nad valisid kõige kergemini lõpetatava eriala. Seega on õpilased eriala raskusastme ja lõpetamise lihtsuse poolest üsnagi ühel meelel. Hinnati ka atraktiivsete töökohtade ja elustiili rolli, õppejõude, linnaku üritusi, eriala populaarsust, lähedaste ettepanekuid ning atraktiivseid palku ja karjääriperspektiive.

Tulemused näitavad, et paljud õpilased ei valinud oma erialasid, kuna need olid populaarsed (40 õpilast 69-st hindas seda tegurit 0-ga, mis tähendab, et sellel ei olnud mingit mõju). Mõjutavaks teguriks olid aga vanemad ja teised lähedased (15% perekond ja lähedased).

Joonis 2. Peeriala valikut mõjutavad tegurid.

Atraktiivsed töökohad, elustiil, palgad ja karjääriperspektiivid olid ühed olulisemad erialavalikut mõjutanud välistegurid. Vastajatest 30 hindab erialavalikut mõjutanud teguritena kõrgelt atraktiivset palka ja karjääriperspektiivi. 55% vastanutest hindas erialaotsuse tegemisel üheks enim mõjutavaks teguriks atraktiivset töökohta ja elustiili. Enamikus uuringutes ei arvestatud otsuste tegemisel õppejõudude erialakogu ja teaduskonna üritustega ainult 17% hindas erialaõpetajate nõukogu ja õppejõude kõrgelt.

3.2.1 Tuleviku vaated, plaanid ja väljakutsed

Vastajatest enamik õpilasi 38% usub, et äri- ja turundus oleks nende praeguste valikute kõrval kõige keerulisem eriala, samas kui 20% arvab, et kõik võimalused on raskuste poolest sarnased. Siiski kõige nõrgemaks peerialaks valiti ettevõtlus ja juhtimine 17%.

Märkige ära peeriala(d), mille kohta arvate, et nende õpetamise tase TalTechis on teistest nõrgem?

69 responses

Joonis 3. Peerialade õpetamise tase.

Tudengitest 42% ei ole kindlad, kas jätkavad magistrantuuris oma senisel erialal ja 32% on pigem kindlad, et jätkavad samal erialal. Kõige nõrgemaks peerialaks valiti ettevõtlus ja juhtimine. Kui küsiti õpingute katkestamise võimaluse kohta, vastas 59 õpilastest, et nad ei jäta õpinguid kindlasti pooleli, isegi kui nad saaksid õppe kõrvalt hästi tasustatud töökoha. Enamik tudengeid täpsemalt 69% sooviks aga viimastel õppeaastatel töötada. Koolivälise enesetäiendamise tegeleb kõige suurem kogus tudengeid 48%

3.2.2 Arutelud ja järeldused

Selle uuringu eesmärk on hinnata üliõpilaste eelistusi Ärinduse peerialade valimisel kõige olulisemate tegurite põhjal. Küsitletud 69 õpilasest moodustasid meesüliõpilased 26,1 % ehk 69 õpilasest 18, naisüliõpilased aga 51 %. Suurem protsent vastajatest oli kahekümnendates eluaastates. Vanim vastaja oli 38-aastane, noorim aga 20-aastane. Vaid kuus vastajat olid enne Tallinna Tehnikaülikooli ettevõtlusõppesse õppima asumist mujal õppinud. Need kuus olid varem õppinud agronoomiat, kunsti, ettevõtlust, infotehnoloogiat, inseneriteadusi ja viljandi kultuuriakadeemias juhtimist. Mitmed tegurid mõjutavad seda, kuidas üliõpilased oma kursust ja peeriala valivad. Selle uuringu eesmärk on välja selgitada põhjused, mis mõjutavad üliõpilaste otsuseid ärieriala valikul. Tulemused liigitati sise- ja välisteguriteks, nagu allpool kirjeldatud.

3.2.3 Sisemised tegurid

Osalejatelt küsiti, kas nad valisid ülikooli ja kursuse seetõttu, et see tundus kaasaegne ja praktiline ning kas see mõjutas nende otsust valida ärieriala. Peaaegu 44% üliõpilastest nõustus täielikult ärianduse valimisega, kuna ülikool ja programm tundusid ajakohased ja pragmaatilised. Lisaks ütles tudengitest 38, et nad valisid selle programmi, kuna see oli ahvatlev ja sobiv. Ainult 15 % ütlesid, et valisid kursuse, kuna see tundus keeruline, teised 11% ütlesid, et nad ei nõustu täielikult väitega ja 32 % ütlesid, et nad ei oska küsimusele vastata.

Teiseks, kui küsiti, kas nad valisid kursuse sellepärast, et see kõnetas neid isiklikult, siis 42 % ehk 36 õpilast oli täiesti nõus, samas kui 32 % ehk 27 õpilast oli pigem nõus. Ärianduse valikut mõjutab ka isiklik huvi. 51 % ehk 35 õpilast ütles, et nad valisid selle, kuna olid huvitatud ettevõtlusest ja ärivaldkonnast. Vaid 26 % ehk 18 üliõpilast väitis aga, et nad valisid kursuse isiklikuks arenguks ettevõtjana. Veelgi enam, enamik vastajaid märkis, et valisid ärianduse, kuna eeldasid, et see pakub erinevaid professionaalseid väljavaateid ja karjäärivõimalusi. 54 % ehk 37 õpilast leidis, et ettevõtlusharidus pakub neile laialdasi töövõimalusi, samas kui 4 % ehk kolm õpilast väitis, et valis majanduse suuna muul põhjusel. Lisaks asus äriandust õppima 10 % 69 vastajast, kes soovitud erialadele ei pääsenud, samas kui 70 % sattus ettevõtlusõppesse seetõttu, et tahtis seal olla.

Küsimusele, kas ärianduse suund on nende arvates kiire viis ülikooli tunnistuse saamiseks, vastas 73 % õpilastest eitavalt. Vaid üks üliõpilane väitis, et valis ettevõtlusõppekava, kuna see võimaldas hõlpsalt ülikooli tunnistuse hankida.

Lisaks oli enamik vastajaid (68%) kindlad, et kavatsevad teha karjääri ettevõtluses. Vaid 1 % vastas, et erialade vahel, mida nad kavatsevad õppida, ei olnud erinevusi, mis viitab sellele, et nad ei tajunud ettevõtlusõppekava teistest ülikoolikursustest erinevalt. Vaid 10 % osalejatest valis ettevõtlusõppe, kuna pidas seda tuleviku ümberkujundamise jaoks kriitiliseks. Suurem osa vastajatest olid kas kindlad, et äritegevus on tuleviku mõjutamisel ülioluline või ei osanud vastata.

Üliõpilaste eelistusi mõjutavad ka ettevõtlussektori võrgustiku loomise võimalused. Näiteks 32 % õpilastest ja 44 % õpilastest nõustus täielikult või osaliselt väitega, et ärianduse õpe annab mitmekülgse kontaktide võrgustiku.

Üldiselt suhtusid paljud vastajad (36 %) skeptiliselt arusaamasse, et ettevõtlussektoris on tööle saamine lihtne. Kaheksa vastanutest (12%) väitsid, et valisid ettevõtlusõppe, kuna sellel alal oli lihtne tööd saada, siiski enamik teisi (35 %) pidas seda põhimõtet pigem lihtsalt tõeseks. Tuttavad ja sõbrad ei mõjuta otsust omandada äriharidust. Uuringu järgi ei arvanud 21 vastajat (30 %), et eakaaslased ja tuttavad nende äriõpet mõjutasid. Vaid kaks vastajat (3 %) võtsid vastu sõprade ja tuttavate pakkumise liituda ettevõtlusõppe rühmaga, samas kui 19 vastajat (28 %) ei nõustunud väitega.

3.2.4 Välised tegurid

Uuritud välistegurid hõlmavad vanemate mõju, tulevase sissetulekuid ja seotud valdkonna õppejõudude mõju. Küsitluse kohaselt oli vanematel väike mõju, sest ainult 5 vastanutest (7 %) küsis oma vanematelt kursusealast nõu. Suurem osa osalejatest, 21 õpilast (30 %), ei järginud oma vanemate nõuandeid.

Veelgi enam, 46 üliõpilast (66 %) küsitletud õpilastest leidis, et rahateenimise võimalus on üks tegureid, mis mõjutas nende otsust omandada äriharidus. Vaid neli vastajat (6 %) vastas, et majandusteaduskonna õppejõud avaldasid positiivset mõju ärieriala valikul. Võrdluseks vastas 28 tudengit (41 %), et õppejõudude arusaamad seotud valdkondadest ei oma tähtsust.

3.3 Peaerialavalikut mõjutavad tegurid

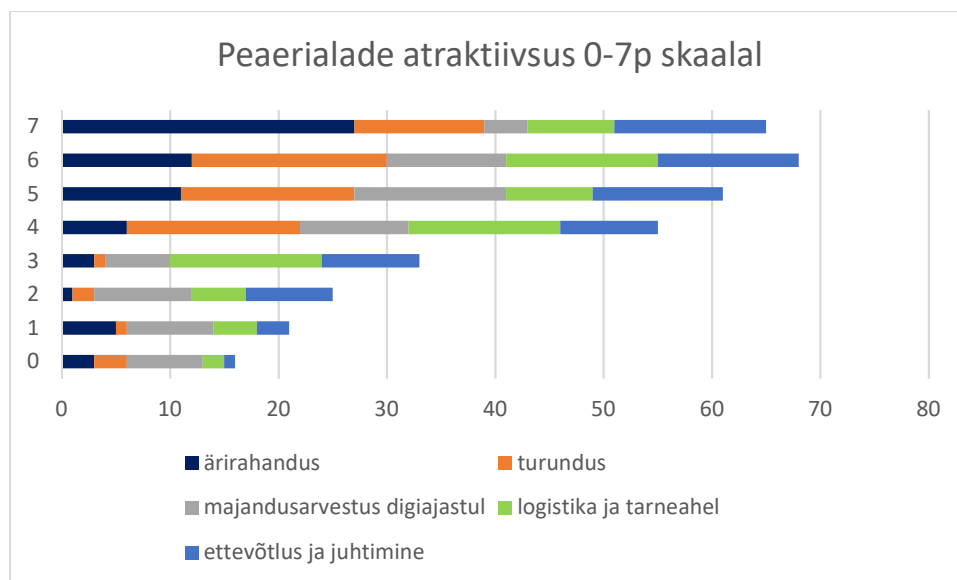
Skaalal 0-5 küsiti vastajatelt, kui palju välised ja sisemised muutujad mõjutasid nende spetsialiseerumisotsust. Tulemused liigitatakse sise- ja välisteguriteks, nagu allpool kirjeldatud.

3.3.1 Sisemised tegurid

Esiteks oli üheks tunnuseks isiklikud huvid erialade vastu. Enamik õpilasi, 46 vastajat (68 %), märkis, et nad valisid oma soovitud eriala, sest teadsid varasemalt, et soovivad seda õppima minna. Teiseks kriteeriumiks oli sobivus oma elustiili ja annetega. Peaeriala valikud tudengite vahel kujunesid järgmiselt: äriharidus 38%, ettevõtlus ja juhtimine 20%, majandusarvestus digiajastul 10%, turundus 17%, logistika 15%.

Enamik, 34 osalejat (50%), valis peaeriala, kuna see sobis kõige paremini nende oskuste ja elustiiliga. Vaid vähesed üliõpilased, kaheksa vastajat (12%), väitsid, et valisid enda

arendamiseks kõige keerulisema peeriala. Paljud üliõpilased (61%) ei nõustunud arusaamaga, et nad valisid läbimiseks kõige lihtsama eriala. Joonisel 4. on näha osakaalu tudengite peerialade valiku atraktiivsusel. Kõige atraktiivsem peeriala on ärirahandus ja kõige vähem atraktiivsem peeriala on majandusarvestus digiajastul.

Joonis 4. Peerialade atraktiivsus.

Kaaluti köitvaid ameteid ja elustiile, õppejõude, erialade populaarsust, pereliikmete soovitusi, palka ja karjäärivõimalusi. Tulemused viitavad sellele, et paljud üliõpilased ei valinud eriala selle populaarsuse järgi. 40 õpilast 69-st hindasid selle elemendi mõjutuks. Otsustavaks teguriks olid seevastu ka vanemad ja teised lähedased tuttavad – kümme vastajat (15%) hindasid perekonda ja lähedasi nende olulise valiku mõjutajana.

Küsimusele kas olete oma peeriala osas end täiendanud muul viisil kui ained ja tööpraktika/töökogemus oli näha positiivset trendi aktiivse enesearengu poolelt. Tugevalt tegeleb enesetäiendamisega 48% tudengitest ja 22% tegeleb pisteliselt. Antud tulemused viitavad, et tudengite motivatsioon õppida ning ennast arendada majandusvaldkonnaga seonduvatel teemadel on neile atraktiivne. Ülejäänud moodustavad 22% tudengitest, kes õppe käigus end arendada soovivad.

3.3.2 Välised tegurid

Ühed olulisemad välised muutujad, mis mõjutasid erialavalikut, olid ahvatlev töö ja elustiil ning kõrge sissetulekuga karjääri väljavaated. 30 vastanute (45%) hinnangul oli üheks erialavalikut mõjutanud kriteeriumiks hea palk ja karjääriväljavaated. Veelgi enam,

8 vastanute (55%) hinnangul on erialaotsuste tegemisel ka ahvatlevad töökohad ja elustiilid. Uuringus tuli välja, et 71% tudengitest on hetkel aktiivsed tööturul nii täis kui ka poole kohaga ja ainult 29% on hetkel töötud. Kas töökohad on õppevaldkonnaga seotud pole antud uuringu põhjal välja tulnud, ning parema ülevaate saamiseks, tuleks uurida tudengite töövaldkondade seost õpitava erialaga.

3.3.3 Väljakutsed peeriala valikul

Peeriala otsustamine on enamiku üliõpilaste akadeemilisel teekonnal pöördeline punkt ning neile on järjest raskem vastata, kuna nende huvid muutuvad ja uued peerialad muutuvad kättesaadavaks. Uuringu kohaselt oli tudengite hulk, kes tegid vahetult enne tähtaega peeriala valiku 26% peaaegu võrdeline varasemalt oma valikus kindla otsusega olnud tudengitega 25%. Ülejäänutest enamik, tegid otsuse teisel semestril 26%. Kõige vähem tehti otsuseid suvel 13% ja esimese semestri jooksul 10%.

Kui üliõpilane on ülikooli lõpetanud, peab ta otsustama, millist karjääriredelit mööda ta soovib ronida. See on raske otsus ja tudengile võib olla keeruline välja selgitada, just milline valik tema vajadustele ja vaadetele kõige paremini sobiks. Kuigi valitud kursus ja peeriala on kriitilise tähtsusega tegur, on see alles esimene samm. Ideaalse peeriala valimisel, võib tudeng olla silmitsi mitme erineva aspektiga, mis tema otsust lihtsamaks või raskemaks teha võiksid. Järgmisena on välja toodud mõned olulised probleemid, mis õpilaste valikuid mõjutada võivad.

3.3.4 Suuna puudumine

Keskool ja kõrgkool on mõeldud perioodiks, mil üliõpilased saavad suurte otsuste tegemiseks vajalikku abi. Kõik õpilased ei saa vajalikku nõustamist ja karjääriabi, mistõttu on raske alati leida just see õige eriala, mis aitaks elus edasi liikuda. Ilma hea karjäärinõustamiseta jääb õpilane ilma olulistest võimalustest saada teavet pakutavate suundade kohta, sõltuvalt või sõltumata nende eelistustest. Tudengid võivad uskuda, et neil on ainult paar erinevat võimalust, mis tekib suundade infopuudusest ja teadmatusest ja omakorda limiteerib teadmatult tudengi valikut.

3.3.5 Rahalised piirangud

Pole ebatavaline, et üliõpilased on rahaliste raskustega silmitsi ka ametialase tee otsustamisel. Paljude õpilaste pered oma parimatest jõupingutustest hoolimata ei saa

finantsiliselt toetada oma laste haridusteed. Kuigi on olemas konkreetsed stipendiumid ja valikud, mis aitavad õpilastel oma õppekulusid madalal hoida, ei ole kõik õpilased neist teadlikud ja teised ei ole nende jaoks kvalifitseeritud. Olukorral, mil puudub finantsiline toetus on tudengil vaja iseseisvalt hakkama saada. Varasema kogemuse, teadmiste ja abi puudumisel võib finantsilise turvalisuse loomine olla väga keeruline ning segavaks teguriks edukal haridusteel.

Madala rahalise olukorraga üliõpilastel on raskusi kursuse valimisel, mis mõjutab nende erialaotsust. Neil ei pruugi olla muud valikut, kui valida kõige lihtsam ja soodsam tee olenemata kas see valik ühtib nende tulevaste eesmärkide ja ootustega.

3.3.6 Hirm ebaõnnestumise ees

On tavaline, et tudengid tunnevad õppimise tõttu muret ja kardavad ebaõnnestumise pärast. Ebaõnnestumise vältimiseks võivad tudengid teha kehva otsuse vahetades sisemised huvid ja õnnelikkuse tuleviku kindluse vastu. Üliõpilasi, kes õpivad kõrgkoolis vähese või puuduva rahalise toega, on silmitsi olukorraga, kus peeriala valik mõjutab kas otseselt või kaudselt nende finantsilise olukorda. Ebaõnnestumise ja riskide vähendamise tõttu valitakse lihtsam ja turvalisem tee, olenemata huvist peeriala vastu.

3.3.7 Peeriala valimise tähtsus

Peeriala valimine aitab spetsialiseeruda tudengi huvidele vastavalt ning arendab just neid aspekte, mida tudeng õppeväliselt praktiseerida soovib. Mõned õpilased eiravad neid kui kättesaamatuid võimalusi. Õpilased peavad mõistma, et püsivalt häid hindeid hoides saavad nad jätkata soovitud peeriala. Spetsialiseerumine on ideaalne hetk oma annete teravdamiseks ja karjääri edendamiseks. Peeriala annab sügava vaate turu karjäärivõimalustest ning pakub lahendusi, kuidas luua kindlam sissetulek ja võimalused õppest edasiminevateks perioodideks.

KOKKUVÕTE

Selle uuringu eesmärk oli välja selgitada tegurid, mis mõjutavad äri tudengite erialavalikut. Uurimistöö on oluline, kuna aitab mõista, kui tähtis on erialal teadustöö ja kuidas see võib aidata teema materjali mõistmisele. Uuringus rõhutatakse ka lünka kirjanduses ja näidatakse kui kaugelt selle valdkonna uuringud on edenenud. Uuring illustreerib, kuidas tulevased äri tudengid ja TTÜ majandusteaduskond laiemalt uuringust kasu saavad.

Peamised tegurid, mis mõjutasid 2021. aastal teise aasta tudengeid valima äri tudengite suunda olid tingitud laigest oodatavast karjääri perspektiivist ning töö leidmise lihtsusest. Äriõppe valikut mõjutas ka isiklik huvi, mida ei olnud nii eakaaslastel kui ka vanematel väga kerge kõigutada. Suuresti oli tudengite otsus kooskõlas nende endi elustiili ja oskustega. Atraktiivsed töökohad, elustiil, palgad ja karjääriperspektiivid olid ühed olulisemad erialavalikut mõjutanud välistegurid. Sisemiste tegurite poolest peaaegu 44% üliõpilastest nõustus täielikult äri tudengite valimisega, kuna ülikool ja programm tundusid asjakohased ja pragmaatilised. Teiseks, kõnetas üle 70% tudengeid valdkond isiklikult.

Kaaluti kõitvaid ameteid ja elustiile, eriala professoreid ja õppejõudude tegevust, erialade populaarsust, pereliikmete soovitusi ning kõrget palka ja karjääri võimalusi. Tulemused viitavad sellele, et paljud üliõpilased ei valinud eriala selle eriala populaarsuse järgi. Väiksel määral oli näha vanemate ja tuttavate suunamist kuid siiski enamik õpilasi märkis, et nad valisid oma soovitud eriala, sest teadsid varasemalt, et soovivad seda õppima minna. Teiseks kõige suuremaks kriteeriumiks oli sobivus oma elustiili ja annetega. Vaid vähesed üliõpilased valisid enda arendamiseks kõige keerulisema peeriala.

Vastajatest enamik üliõpilasi usub, et äri tudengite oleks nende praeguste valikute kõrval kõige keerulisem eriala. Natukene alla poolte tudengitest ei ole kindlad, kas jätkavad magistrantuuris oma senisel erialal ja üks kolmandik on pigem kindlad, et jätkavad samal

erialal. Samuti ei ole suur osa vastajaid kindlad, kas nad üldse jätkavad õpinguid pärast bakalaureuseõppe lõpetamist või mitte. Kui küsiti õpingute katkestamise võimaluse kohta, vastas enamik üliõpilastest, et nad ei jäta õpinguid kindlasti pooleli, isegi kui nad saaksid õppe kõrvalt hästi tasustatud töökoha. Antud tulemused näitavad tudengite prioriteetsust õppimisele võrreldes tööga ning samuti tuleb välja, et peaerialade atraktiivsuse vahel ei ole suurt erinevust.

Järeldus ja tulevased ettepanekud:

1. Info olemasolevate peaerialade valikuks oli tudengite sõnul piisav, kuid siiski tundsid palju tudengid ebakindlust peaerialade valikul. Antud olukorda saab proovida lahendada praktilistel näidetest kui peaerialadest olev info on teoreetilisel kujul kõigile kättesaadav. Ainuüksi teoreetilisel kujul võib tudengil olla keeruline hõlmata täielikult peaeriala tegelikku sobivust ja olemust.
2. Majandusarvestus digiajastul oli tudengite poolest kõige vähem atraktiivne. Kahjuks ei tulnud lõputööst välja detailsem ülevaade, miks tudengid just seda arvasid. Antud probleemi lahendamiseks tuleb koostada täpsem uuring majandusarvestuse digiajastu kursuse ootuste, valiku motivatsioonide ja rahulolu kohta.
3. Enamus (89%) tudengitest valis ärianduse kursuse laia karjääri perspektiivide tõttu. Paljud (46%) tudengid eeldavad, et äriandekonnas on "lihtne" või "pigem lihtne" tööd leida. Antud näitajad ja küsitluse tulemused toetavad, et see üks tugevatest põhjustest miks tulla äriandust õppima. Autor soovib uurida, kas ootused ja tööturu nõudlus on vastavad või on tegemist üle pakkumisega.

SUMMARY

Analysis of factors motivating students study field on the example of business studies

Juhan Loorits

The purpose of this study was to identify the factors that influence the career choices of business students. Research is important because it assists in comprehending the significance of professional research and how it can aid in understanding the subject matter. Research also identifies gaps in the literature and attempts to demonstrate how far research in this area has progressed. The study is also beneficial because it shows how prospective business students and the larger faculty of education will benefit from the research.

The wide expected career perspective and ease of finding a job were the main factors that influenced second-year students to choose a business direction in 2021. Personal interest influenced the choice of business education, which was difficult to shake for both peers and parents. The students' choice was largely influenced by their own lifestyle and abilities. Among the most important external factors influencing career choices were attractive jobs, lifestyles, salaries, and career prospects. In terms of internal factors, nearly 44 percent of students were completely satisfied with their decision to major in business because the university and program appeared relevant and pragmatic. Secondly, over 70% of students felt the choice matched their interests.

Attractive professions and lifestyles, campus activities, professors and teachers, popularity of specialties, recommendations from family members, and high salaries and career opportunities were all taken into account. According to the findings, many students did not choose the specialty because it was popular. There was some advice from parents and acquaintances, but most students stated that they chose their desired field because they knew they wanted to go into it in the past. The second most important criterion was compatibility with one's lifestyle and talents. Only a few students selected the most difficult major to pursue.

The majority of students believe that business finance is the most difficult profession other than their current options, while others believe that all options are equally difficult. Slightly less than half of the students are unsure whether they will pursue their master's degree, while one-third are more certain they will stay in the same field. In addition, a sizable proportion of respondents are unsure whether they will continue their education after completing their bachelor's degree. When asked if they would drop out of school if they got a well-paying job on top of their studies, the majority of students said they would definitely not. These findings demonstrate that students prioritize study over work, and they also reveal that there is little difference in the attractiveness of major specializations.

Conclusions and future proposals:

1. According to the students, the information was sufficient for selecting an available major, but many students were still unsure about their choice. We can try to solve this problem with practical examples if everyone has access to information about the main specialties. It may be difficult for a student to fully comprehend the actual suitability and nature of the major in its purely theoretical form.

2. Accounting was the least appealing to students in the digital age. Unfortunately, the dissertation did not provide a more in-depth explanation of why the students believed this. To address this issue, a more in-depth examination of the course's expectations, motivations, and satisfaction in the digital age of accounting is required.

3. The majority of students (89 percent) chose the business course because of the numerous career opportunities. Many students (46%) believe that finding a job in business is "easy" or "easy." These indicators, as well as the survey results, support the notion that this is one of the primary reasons for coming to study business. The author suggests determining whether expectations and labor market demand are being met or whether the market is oversupplied.

KASUTATUD KIRJANDUS

Agarwal, R., & Ohyama, A. (2013). Industry or academia, basic or applied? Career choices and earnings trajectories of scientists. *Management Science*, 59(4), 950-970.

Ashby, J. S., & Schoon, I. (2010). Career success: The role of teenage career aspirations, ambition value and gender in predicting adult social status and earnings. *Journal of Vocational Behavior*, 77(3), 350-360.

Bordia, S. (2021). Teaching qualitative research methods in management. In *Handbook of Qualitative Research Methodologies in Workplace Contexts*. Edward Elgar Publishing.

Cankaya, E. M., & Garber, K. (2021). Determinants of the Switching of Initial Majors Among Undergraduate Students.

Chamberlin, K., Yasué, M., & Chiang, I. C. A. (2018). The impact of grades on student motivation. *Active Learning in Higher Education*, 1469787418819728.

Clayton, K. E., Blumberg, F. C., & Anthony, J. A. (2018). Linkages between course status, perceived course value, and students' preference for traditional versus non-traditional learning environments. *Computers & education*, 125, 175-181.

Deming, D. J., & Noray, K. (2020). Earnings dynamics, changing job skills, and STEM careers. *The Quarterly Journal of Economics*, 135(4), 1965-2005.

Dilmaghani, M., & Tabvuma, V. (2019). No rosy glasses in bluesy ghettos? Job satisfaction of pink and blue collar workers and the comparable worth legislations. *Labor History*, 60(4), 392-407.

Geisler, S. (2021). EARLY DROPOUT FROM UNIVERSITY MATHEMATICS: THE ROLE OF STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS MATHEMATICS. Khon Kaen, Thailand 19-22 July 2021.

Gera, N., & Saxena, N. (2022). A study on individualistic and collectivist factors inducing career choice of management students in India. *International Journal of Innovation and Sustainable Development*, 16(1), 32-48.

Hastings, J., Neilson, C. A., & Zimmerman, S. D. (2015). The effects of earnings disclosure on college enrollment decisions (No. w21300). National Bureau of Economic Research.

Heilporn, G., & Lakhal, S. (2021). Fostering student engagement in blended courses: A qualitative study at the graduate level in a business faculty. *The International Journal of Management Education*, 19(3), 100569.

- Kazi, A. S., & Akhlaq, A. (2017). Factors Affecting Students' Career Choice. *Journal of Research & Reflections in Education (JRRE)*, 11(2).
- Koech, J., Bitok, J., Rutto, D., Koech, S., Okoth, J. O., Korir, B., & Ngala, H. (2016). Factors influencing career choices among undergraduate students in public universities in Kenya: A case study of university of Eldoret. *International Journal of Contemporary Applied Sciences*, 3(2), 50-63.
- Köhler, T., Smith, A., & Bhakoo, V. (2019). Feature topic for ORM: "Templates in qualitative research methods". *Organizational Research Methods*, 22(1), 3-5.
- Martinez, R. R., Baker, S. B., & Young, T. (2017). Promoting career and college readiness, aspirations, and self-efficacy: Curriculum field test. *The Career Development Quarterly*, 65(2), 173-188.
- Mohammad, A. A. (2020). Understanding Motivations, Employability Skills, Employment Aspiration, and Training of Hospitality Management Undergraduates. *Tourism Review International*, 24(4), 185-199.
- Mtemeri, J. (2020). Peer pressure as a predictor of career decision-making among high school students in Midlands Province, Zimbabwe. *Global Journal of Guidance and Counseling in Schools: Current Perspectives*, 10(3), 120-131.
- Myers, M. D. (2019). *Qualitative research in business and management*. Sage.
- Naz, A., Saeed, G., Khan, W., Khan, N., Sheikh, I., & Khan, N. (2014). Peer and friends and career decision making: A critical analysis. *Middle-East Journal of Scientific Research*, 22(8), 1193-1197.
- Quinlan, C., Babin, B., Carr, J., & Griffin, M. (2019). *Business research methods*. South Western Cengage.
- Rovai, A. P. (2007). Facilitating online discussions effectively. *The Internet and Higher Education*, 10(1), 77-88.
- Silverman, D. (2013). *Doing qualitative research: A practical handbook*. Sage.
- Steyn, C., Davies, C., & Sambo, A. (2019). Eliciting student feedback for course development: the application of a qualitative course evaluation tool among business research students. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 44(1), 11-24.
- Swaris, W. D. K. J. N. (2022). Determinants of Career Choice among GCE Ordinary Level students in Sri Lanka with special reference to the Kalutara District, Western Province. *Sri Lanka Journal of Social Sciences and Humanities*, 2(1).
- Tsikati, A. F. (2019). Factors Influencing Choice of a Subject Specialisation by Prospective Teachers at Teacher Training College in Eswatini. *Asian Journal of University Education*, 15(1), n1.
- Vincent, M. (2019). College of Business, Business Career Accelerator, Qualitative Research Study on Student Involvement in Professional Development Activities.
- Wiswall, M., & Zafar, B. (2016). Preference for the workplace, human capital, and gender (No. w22173). National Bureau of Economic Research.

LISAD

Lisa 1. Küsimustiku küsimused

- 1) Kas olete enne ärintust õppinud mõnes kõrgkoolis midagi muud?
- 2) Kuivõrd olete nõus järgmiste väidetega: Valisin ärintuse õppe kuna
 - ... õppekava tundus atraktiivne ja mulle sobilik
 - ... ülikool ja õppekava tundusid tänapäevased ja praktilised
 - ... õppekaval on mind kõnetav peeriala
 - ... õppekava läbimine tundus väljakutsuv
 - ... mind inspireeris huvi äri ja ettevõtluse vastu
 - ... iseenda ettevõtlikkuse arendamine on minu jaoks prioriteet
 - ... soovisin astuda võimalikult laia karjääriperspektiiviga erialale
 - ... ma ei saanud teisele soovitud erialale sisse
 - ... tahtsin lihtsal viisil ülikoolidiplomini jõuda
 - ... mul ei olnud otseselt vahet, mida õppima lähen
 - ... olen juba ammu soovinud just äris karjääri teha
 - ... kuna mulle on tähtis tulevikus muuta maailma
 - ... soovin olla osa laiast tuleviku äri kontaktvõrgustikust
 - ... ärintuse vallas on lihtne leida tööd
 - ... saan ärintust õppides ühendada oma hobi oma tulevase tööga
 - ... sõbrad ja tuttavad soovitasid
 - ... vanemad soovitasid
 - ... mõned majandusteaduskonna õppejõud olid positiivselt silma jäänud
 - ... äris on võimalik palju teenida
 - ... ärintuse õppe tutvustus ja meediakajastus jättis positiivse mulje
 - ... arvan, et TalTech ärintus on Eesti parim äriõpe
- 3) Millised olid peamised kanalid, mille kohta saite enne sisseastumist infot majandusteaduskonnas õppimise kohta?
 - Sõbrad
 - Sotsiaalmeedia
 - Kooli juhtkond ja töötajad
 - Vanemad
 - Karjääriüritused

- Ülikooli veeb
- 4) Kui oluliseks peate ärimise õppes oma peeriala valikut teie tulevast karjääri kujundava tegurina? (0-5p skaala)
- 5) Millise peeriala valisite?
- Ärirahandus
 - Logistika ja tarneahel
 - Turundus
 - Majandusarvestus digiajastul
 - Ettevõtlus ja juhtimine
 - Veel ei ole otsustanud
- 6) Kas muudaksite oma valitud peeriala, kui see osutuks töökoormuse suhtes liiga nõudlikuks?
- Kindlasti muudaksin
 - Pigem muudaksin
 - Ei oska vastata
 - Pigem ei muudaks
 - Kindlasti ei muudaks
- 7) Kuivõrd informeeritult te tundsite end erinevatest peerialadest oma valiku langetamise hetkel?
- Tundsin, et olin kõikide valikutega piisavalt kursis
 - Tundsin valiku juures pisut ebakindlust ja infolünki
 - Tundsin valiku juures tugevat ebakindlust ning info puudust
- 8) Milline on tänaste ärimise peerialade üldine atraktiivsus teie jaoks? Hinnake 0-7p skaalal.
- Ärirahandus
 - Turundus
 - Majandusarvestus digiajastul
 - Logistika ja tarneahel
 - Ettevõtlus ja juhtimine
- 9) Mis tegurid ja kui palju mõjutasid teie VALITUD PEAERIALA valikut? Hinnake 0-5p skaalal.
- Isiklik huvi temavaldkonna vastu
 - Atraktiivsed töökohad ja elustiil
 - Sobitud minu oskuste ja elustiiliga kõige paremini
 - Atraktiivsed palgad ja karjääri perspektiiv
 - Peeriala temaatika õppejõud ning teaduskonnas toimuvad üritused
 - Valisin peeriala, mis on minu jaoks kõige suurem väljakutse

- Peaeriala temaatika tähtsus ja panus ühiskonnale
 - Omasin sel suunal juba teatavat töökogemust
 - Kõige kiiremini arenev valdkond
 - Sõbrad soovitasid ja toetasid
 - Vanemad / lähedased soovitasid ja toetasid
 - Valisin peaeriala, millel on pigem lihtne lõpetamiseni jõuda
 - Valisin kõige populaarsema peaeriala
- 10) Millal langetasite sisuliselt peaeriala valiku otsuse?
- Juba sisseastumisel olin oma peaeriala valikus kindel
 - Esimese semestri jooksul
 - Teise semestri jooksul
 - Suvel
 - Vahetult enne tähtaega
- 11) Märkige ära peaeriala(d), mille kohta arvate, et nende õpetamise tase TalTechis on teistest nõrgem?
- Ärirahandus
 - Turundus
 - Logistika ja tarneahel
 - Ettevõtlus ja juhtimine
 - Majandusarvestus digiajastul
 - Arvan, et ühtegi silmapaistvalt nõrgemat ei ole
- 12) Märkige ära peaeriala(d), mille kohta arvate, et nende õppimine oleks teie jaoks oluliselt raskem kui teie langetatud valik.
- Ärirahandus
 - Logistika ja tarneahel
 - Turundus
 - Majandusarvestus digiajastul
 - Ettevõtlus ja juhtimine
 - Kõik peaerialad on minu jaoks võrdse raskusega
- 13) Kas te töötate hetkel?
- Ei
 - Jah, osakoormusega
 - Jah, täiskoormusega
 - Ei soovi vastata
- 14) Kuivõrd nõustute järgmiste väidetega?
- Plaanin oma peaeriala õppida edasi magistris
 - Plaanin magistris õppida midagi muud

- Ma ei asu magistriõppesse peale baka lõpetamist
 - Arvan, et töötan oma viimase baka õppeaasta kõrvalt vähemalt poole koormusega
 - Arvan, et töötan oma viimase baka õppeaasta kõrvalt vastavalt täiskoormusega
 - Arvan, et ma ei tööta viimasel õppeaastal kooli kõrvalt
 - Arvan, et kui ma saan sobiva ja tasuva töökoha, jätan kooli pooleli
- 15) Kui olete mõelnud, et TalTechi ärianduses on mõni peeriala puudu, siis milline? Kui ei, siis järgmise küsimuse juurde.
- 16) Kas te olete oma peeriala osas end täiendanud muul viisil kui ained ja tööpraktika / töökogemus? - näiteks raamatud, videod, koolitused, projektid.
- Jah, tegelen enesetäiendamisega tugevalt
 - Jah, tegelen enesetäiendamisega pisteliselt
 - Ei, aga kavatsen ennast täiendada edasiselt õpingute kõrvalt
 - Ei, ei kavatse
 - Ei oska öelda
- 17) Kuivõrd te tunnete, et teie kursusekaaslaste seas on üliõpilasi, kes tüüpiliselt kooliasjades valivad kergema vastupanu tee? (nt kodutöodes, eksamil, peeriala valikul)
- Selline lähenemine on levinud (üle poole üliõpilastest)
 - See väide on õigustatud ehk 25-50% üliõpilaste puhul
 - See väide on õigustatud vähem kui 25% üliõpilaste puhul
 - Ei oska vastata
- 18) Mis on teie suhe ettevõtlusega?
- Tegelen ettevõtlusega, oman enda firmat / osalust
 - Plaanin rajada enda firma lähitulevikus
 - Olen huvitatud ettevõtlusega tegelemisest pigem kaugemas tulevikus
 - Pigem ei plaani ise ettevõtlusega tegeleda
 - Ei soovi vastata
- 19) Märkige kuni kolm peamist meetet, mis Teie arvates aitaks ärianduse üliõpilaskonda tänasega võrreldes kasvatada?
- Paremad õppetoetused
 - Rohkem tööpraktika võimalusi
 - Aktuaalsemad ja praktilisemad ained
 - Kvaliteetsem õpetamine ja õppeprotsess
 - Tugevam toetus ettevõtlusega tegelemisel
 - Laiem projektõppe rakendamine
 - Tuginemine vilistlaste edulugudele

Lisa 2. Toorandmed

Küsitluse toorandmed exceli faili kujul:

<https://1drv.ms/x/s!AqUwpVHshc3NkDYDBlpw5NIz7ij9?e=WgGaSL>

Lisa 3. Lihtlitsents

Mina, Juhan Loorits

1. Annan Tallinna Tehnikaülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose Tudengite õppesuuna valikuid motiveerivate tegurite analüüs ärivaldkonna näitel , mille juhendaja on Tarvo Niine
 - 1.1. reprodutseerimiseks lõputöö säilitamise ja elektroonse avaldamise eesmärgil, sh Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogu digikogusse lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tallinna Tehnikaülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogu digikogu kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. Olen teadlik, et käesoleva lihtlitsentsi punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest ning muudest õigusaktidest tulenevaid õigusi.

12.05.2022